

Ta sorta vzraste zelo visoka, je zgodnja in malo občutljiva, rodovitna in najboljšega okusa.

Seme teh sort prodajata Wolfner & Weisz na Dunaji (Wien, I. Wallfischgasse 15.)

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

106.

O Japonskeje sploh.

Kitajci so znamenit narod v Aziji, skoro tako znameniti so tudi Japonci, ki stanujejo po ostrovi Nipon, Kiu-Siu, Sikok, Jeso in po drugih manjših, katerih je v vsem vkup do 3850. Otoki so gorati. Med hribi je mnogo gorečih in ugasnjenih ognjenikov. Podnebje je zdravo in dosta toplejše kakor po azijske celini po istih širjavah. Stanovnikov ima japonska do 40 milijonov, ki so blezo mešan narod tatarsko mongolskega plemena. Japonska je bila do nedavnaj zabita tujcem, kakor tudi Kitaj. Poslednje čase pa se ni mogla več upirati vseobčemu napredku, kateri nastoja malo po malem vse narode na zemlji zblížati in v jedno rodbino spojiti. Prvi obširni in popolni popis Japonske in njenih stanovnikov nam je podal slavni popotopisec E. Kämpfer, ki je koncem sedemnajstega stoletja to državo obiskal. Njegovo delo je bilo do sedaj glavni vir, iz katerega smo zajemali. Japonci sami priznavajo, da je ta popis verno zrcalo njihovih нрав in vsega javnega in zasebnega življenja. V prešlem stoletju je jedini Thunberg podal novih podatkov o Japonske, in še le koncem prve četrtinke našega stoletja je pričel Rus Golovnin vrsto temeljiteljših novejših spisov o Japonske. Te spise so nam podali največ člani poslednjih evropskih in ameriških poslaništev, ki so šle v Japonsko sklepat trgovinskih zvez. Ti možje so dalje časa v Japonske stanovali in so zato imeli dovolj prilike spoznavati in preučiti tamošnje razmere. Oni so našo vednost o Japonske znatno obogatili in marsikatero dosedanje krivo mnenje odpravili.

Odslej se je jelo čimdalje bolje množiti slovstvo o Japonske. Jako važno in temeljito razpravo o Japonske in Japoncih nam je podal tudi angleški odposlanec k japonske vladi sir Rutherford Alcock 1863. l. Leta 1864. je začel izhajati tudi potopis pruskega odposlaništva. Jako dragocenih podatkov za spoznavanje mnogih razmer japonskih pa je podal v angleščini Čehom Japonec Akamats, dostojnik japonskega brodovja, ki je prišlo v Evropo učiti se dovršenejšega brodogradnje. Ta Akamats je dopisaval s Čehom Naprstkom. Njegova pisma je porabilo vredništvo Riege-

rovega Naučnega Slovnika. Podatki Akamatsovi se tičejo največ navadnih šol in drugih enakih zavodov, kakor tudi različnih notranjih razmer Japonske, katerih tujci navadno ne morejo opazovati in preučiti.

Japonci so prejeli svojo naobraženost od Kitajcev, pa so jo samostalno dalje razvijali po vlastitih potrebah, zato se njihovi nazori in navade v marsičem dosta razlikujejo od kitajskih. V enem oziru celo prekašajo Japonci Kitajce. Kakor hitro so namreč odbili državo tujcem, koj so se jeli poprijemati novih izumov in se privajati vsemu, kar jim ugaja. V novejšem času se na vso moč trudijo, da si prisvoje vse koristi zapadne naobraženosti, da bi mogli stopiti v kolo napredujočih narodov. V obče Japonci niso nikdar se pogreznili v kitajsko onemoglost, imeli so vsak čas svojih junakov. Vzlasti mnogo ti drže do časti ter so gotovi vsak čas postaviti življenje zanjo. Radi tega jim pogosto očitajo oholost in osvetljivost, novejši spisovatelji tudi lokavost in neuljudnost. Kar se tiče poslednjih očitkov, treba uvažati, v kakej osodnej krizi so bile poslednja leta na vse razne stike Evropejcev z Japonci. Evropa in Amerika ste zahtevali od japonske vlade, da jim deželo odpre, a to je napravilo med domačini mnogo hrupa, prepira in krvavih viher. Se ve da je vlada sama s svojim omahovanjem največ zakrivila, da so se zastopniki tujih vladarjev nezaupno vedli, kar je močno vplivalo tudi na narod japonski. Nič čudnega torej, da drug drugemu niso zaupali in da so se razmere in odnošaji pokazovale z neprijaznim licem. Po vrhu je treba pošteti tudi to, da ti očitki se tičejo največ trgovcev japonskih, ki nimajo posebne veljave niti pri rojakih svojih. In še ti trgovci so večinoma najnižji sloji njihovi, kateri posredujejo trgovanje s tujci. Ne gre torej, da bi po teh ljudeh sodili vse stanovnike japonske. Tudi se ti podrejeni trgovci ponašajo s tem, da umejo ukanjati tujce.

Vladar japonski ima neomejeno oblast. Temu vladarju se pravi mikado. S početka je bil nekak duhovniški kralj. Leta 1158 mu je oblast zelo omejil vojaški načelnik siogun ali tajkun, pod katerim so v posameznih pokrajinah vladali knezi daimioi. Ti knezi so morali po pol leta stanovati v glavnem mestu tajkunovem v Jedu, da so tako očitno pokazovali svojo odvisnost. Tajkun sam pa je tudi bil vsaj na videz poslušen mikadu, od njega je sprejemal častne naslove ter je sploh pokazoval, da je njegov prvi podanik. Mikado je živel sam zase v Miaku v krasnej palači, obdan od mnogoštevilnega dvorjaništva. Tajkun mu je poslal vsako leto dragih darov. Tako je bilo do 1867. l. Zato Evropejci v svojih spisih nazivajo vladarja japonskega siogun, tajkun pa tudi kubo, ker so jim bile razmere nejasne. Omenjenega leta pa sta se sprla mikado in tajkun radi Evropejcev, nastala je domača vojska, v katerej je mikado zmagal popolnoma 1869. l. Sedaj ima vso oblast mikado v rokah. Dežela je razdeljena v nove pokrajine, katerim vele kenii. Uprava

je dosta boljša in rednejša mimo poprejšnje. Ko sem začel prepisavati ta članek, prinesel je brzojav novico, da je mikado proglasil dne 11. febr. novo, po nemškem vzgledu sestavljeno japonsko ustavo.

(Dalje nasled.)

Trgovska in obrtniška zbornica.

(Dalje.)

Z ozirom na § 9. zakona od 30. marca 1888, o zavarovanju delavcev glede kake bolezni je to dopustno ker ta paragraf določa: Z ustanovilem dopuščeno je zvišati in raztegniti storitve čez najmanjšo mero, kakor je v §§ 6. – 8. povedana.

Navadna dnina ustanovila se je za to blagajnico v § 5., in to tako:

„Za sodna okraja Radovljica in Kranjska Gora izvedela se je „navadna dnina“ ter je za dōbo od 1. maja 1889 do 1. maja 1891 določena tako:

1. Za moške delavce:

A. Mladolletne pomočne delavce s 25 kr.

B. Delavce s 50 kr.

C. Delavce prirejalce s 60 kr.

2. Za ženske delavce:

A. Ženske mladolletne pomočne delavce in

B. delavke s 25 kr.

Ti postavki veljajo tudi, kadar zgornji čas poteče, dokler jih ne bode oblastvo drugače ustanovilo.

Ker se tudi prispevki po § 9. ustanovila odmerjajo po oni mezdi, ki se v podlogo jemlje za odmerjanje bolnišćine in pogrebnih troškov, zato misli odsek da je tem bolj upravičeno zvišanje storitve čez najmanjšo mero, ker bode vdeležencem gotovo bolj ugajala, nego, ako bi se podpore dodeljevale po navadni dnini. Podpore pa ne bodo previsoke, ker tudi resnične dnine le redkokrat presežajo navadne dnine.

Na podlagi tega tudi odsek misli, da bode okrajna bolniška blagajnica v Radovljici lahko obstajala. Ko ki pa izkušnja kazala, da so se previsoko odmerile podpore, bode glavni zbor v tem oddelku premenil ustanovilo.

Z ozirom na to pridružuje se odsek izjavi obrtnega nadzornika ter nasvetuje:

„Slavna zbornica naj priporoča visoki c. kr. deželni vladi, da blagovoli odobriti rečeno ustanovilo.

Predlog je bil sprejet.

X. Gosp. zbornični svetnik Anton Klein poroča da je c. kr. deželna vlada z dopisom od 15. februarja 1889, šte. 2038 poslala „Ustanovilo za okrajno bolniško blagajnico v Logatcu“ z vabilom da se slavna zbornica o njem izreče v zmislu § 14. zakona z dne 30. marca 1888 o zavarovanju delavcev glede kake bolezni. To pa zaradi tega, ker so se v ustanovilo sprejele storitve, ki presegajo v §§ 6. do 8. tega zakona povedano najmanjšo mero.

Odsek se sklicuje pri tem na svoje poročilo o okrajni bolniški blagajnici v Radovljici ter omenja, da se je za okrajno logaško bolniško blagajnico, ki obsega tri sodne okraje: idrijski logaški in loški, ustanovila navadna dnina tako-le:

„Za sodne okraje Logatec, Lož in Idrija izvedela se je „navadna dnina“ ter je za čas od 1. maja 1889 do 1. maja 1891 določena tako:

1. Za moške delavce:

A. Mladolletne pomočne delavce 40 kr.

B. Delavce s 70 kr.

C. Delavce prirejalce z 1 gl.

2. Ze delavke:

A. Mladolletne pomočne delavke 30 kr.

B. Delavke 45 kr.

Te določbe veljajo tudi, kakor poteče zgornji čas dokler ne bode oblastvo drugače ustanovilo.

Za prispevke in podpore kakor so se v tem ustanovilu določile izrekel se je tudi obrtni nadzornik.

Odsek se temu pridružuje, ker se je pri sklepanju ustanovil pazilo na razmere dotičnih sodnih okrajev in misli, da bode blagajnica mogla ji naložene dolžnosti je izpolnovati. Z ozirom na to nasvetuje:

„Slavna zbornica naj priporoča, da se odobri ustanovilo za okrajno bolniško blagajnico v Logatcu.“

Predlog je bil sprejet.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Govor poslanca Šukljeja

v državnozbornski seji dne 28. februvarija t. l.

(Dalje.)

V proračunskem odseku se je res nekaj čudnega reklo. Prepričal sem se, odkar se pečam s politiko, da je na celem božjem svetu ni tolike in vpijoče krivice, za ktere olepšanje bi se ne mogla izumiti kaka metafizična formula. Na eden ali drugi način, naj je že dobro ali slabo, more se vse zagovarjati, in to je osobito dokazal gospod poslanec dr. Russ, ki je v proračunskem odseku ko se je posebno govorilo o Koroški, postavil čudno, rekel bi dveušno teorijo. Popolnoma mirno je namreč rekel, da imajo koroški Slovenci prav za prav dva jezika: doma slovenščino, za obćevanje pa, takorekoč ob nedeljah (Čujte, čujte! Smeh na desnici), v javnem življenji, v uradu itd. pa gospodsko nemščino. (Čujte, čujte! na desnici in klici: Velikansko!)

No, deloma je to res, in sicer zaradi tega, ker je na Koroškem jako malo uradnikov, ki so zmožni slovenščine (Čujte, čujte! na desnici), in ker se uradniki ostentativno nočejo učiti slovenščine, Slovincu pa se stavijo vse mogoče zapreke, ako hoče pri sodišću obćevati v svoji materinščini. (Čujte, čujte! na desni